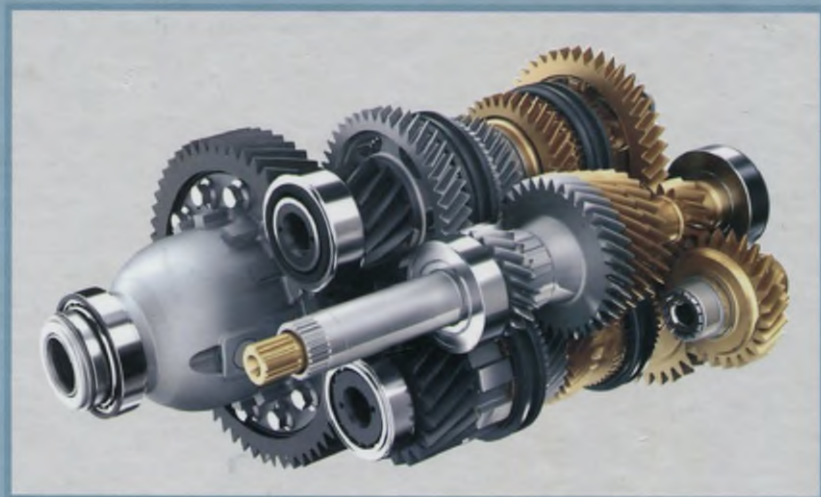

**В.Л.Товажнянський
П.Г.Перерва
Л.Л.Товажнянський,**

АНТИКРИЗОВИЙ МЕХАНІЗМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Харків – 2012

**Tovazhnyanskiy V. L., Pererva P. G.,
Tovazhnyanskiy L. L.,**

**ANTI-CRISIS MECHANISM
OF SUSTAINABLE
DEVELOPMENT OF COMPANY**

*Edited by prof. P.G.Pererva and
prof. L.L.Tovazhnyanskiy*

Kharkiv-2012

Товажнянський В. Л., Перерва П. Г.,
Товажнянський Л. Л.,

АНТИКРИЗОВИЙ МЕХАНІЗМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Монографія

*За редакцією д.е.н., професора П. Г. Перерви та
д.т.н, професора Л. Л. Товажнянського*

Харків - 2012

УДК 65.016.7:621
ББК 65.050.24
Т27

*Рекомендовано до видання рішенням вченої ради Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»,
протокол №6 от 25 травня 2012 г.*

Рецензенти:

С. М. Ілляшенко, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу та управління інноваційною діяльністю Сумського державного університету
О. Е. Кузьмін, доктор економічних наук, професор, директор інституту економіки і менеджменту Національного університету «Львівська політехніка»
С. В. Хлобистов, доктор економічних наук, професор, завідувач відділу економічних проблем екологічної політики та сталого розвитку ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України»

Товажнянський В. Л. Антикризовий механізм сталого розвитку підприємства/ В. Л.Товажнянський, П. Г.Перерва, Л. Л.Товажнянський, І. В.Гладенко, Т. О.Кобелева, Н. П. Ткачова / За ред. проф. Перерви П. Г. та проф. Товажнянського Л. Л. [Монографія].-Харків : Віровець А. П. «Апостроф», 2012.- 704 с.

ISBN 978-617-669-057-3

В монографії розглянуто питання забезпечення сталого розвитку машинобудівного підприємства. Розроблено рекомендації по обґрунтуванню найбільш суттєвих показників діагностики кризового стану машинобудівного підприємства з використанням кореляційно-регресійного аналізу. Розроблено комплексну систему антикризового моніторингу та моніторингу ринкової кон'юнктури на основі використання тригонометричних функцій, яка включає в себе найбільш значимі показники та дозволяє в математично обґрунтованих інтервалах та в антикризових термінах інтерпретувати економічні результати діяльності підприємства. Обґрунтовано методичний підхід до формування бази антикризових методів на основі всебічного врахування напрямів оздоровлення підприємства. Запропоновано експертно-кластерний метод ранжування антикризових заходів та напрямів їх здійснення в залежності від основних характеристик підприємства. Подальший розвиток отримати питання управління інноваційною діяльністю та формування конкурентних переваг промислових підприємств, як важливих складових антикризового механізму сталого розвитку підприємства.

Книга призначена для менеджерів машинобудівних підприємств, фахівців економічних підрозділів, наукових співробітників, аспірантів та студентів економічних спеціальностей

Рис. 115. Табл. 156. Бібліогр 422 назви

ББК 65.050.24

ISBN 978-617-669-057-3

© Товажнянський В. Л, Перерва П. Г. та ін., 2012
© НТУ «ХПІ», 2012

ЗМІСТ

ВСТУП	11
Розділ 1 СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИХ ЗАСАД АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	14
1.1. Теоретико-методологічні основи визначення термінів «криза», «санація» та «реструктуризація».....	14
1.2. Сучасний стан машинобудування в Україні та Харківській області.	34
1.3. Дослідження ринкових проблем та перспективи розвитку конкурентних переваг української економіки і машинобудування.....	55
1.4. Аналіз існуючих методів оцінки кризового стану машинобудівних підприємств та концептуальних підходів до їх санації і реструктуризації.....	67
Розділ 2. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОГО МОНІТОРИНГУ ДІЯЛЬНОСТІ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА	85
2.1. Моніторинг як економічна категорія.....	85
2.2. Місце та роль моніторингу інноваційної діяльності в підвищенні ефективності діяльності машинобудівних підприємств.....	104
2.3 Дослідження української і зарубіжної практики моніторингу діяльності промислових підприємств.....	117
Розділ 3. РОЗВИТОК МЕТОДІВ АНАЛІЗУ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ КРИЗОВОГО СТАНУ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА...	134
3.1. Дослідження фактичного стану кризоутворюючих факторів на підприємствах Харківського регіону.....	134
3.2 Розробка методичних основ антикризового моніторингу фінансово-економічних показників роботи промислового підприємства.....	151
3.3 Діагностика кризових тенденцій на машинобудівних підприємствах з використанням авторського підходу.....	167
Розділ 4. ДИСТРИБУЦІЯ МЕТОДІВ АНТИКРИЗОВОГО МОНІТОРИНГУ НА ОЦІНЮВАННЯ РИНКОВОЇ КОН'ЮНКТУРИ	177
4.1. Кон'юнктура ринку як економічна категорія сталого розвитку підприємства.....	177
4.2. Аналіз існуючих методів дослідження кон'юнктури товарного ринку.....	194
4.3. Маркетинговий аналіз кон'юнктури ринку асинхронних електродвигунів.....	207

4.4. Класифікація та формування системи показників кон'юнктури ринку асинхронних двигунів.....	221
4.5. Блочно-експертний підхід до формування системи кон'юнктурутворюючих показників ринку промислових підприємств (на прикладі асинхронних двигунів).....	228
4.6. Концептуальні та методичні підходи до моніторингу кон'юнктури товарного ринку промислового підприємства.....	249
4.7. Оцінювання стану кон'юнктури товарного ринку з використанням тангенціальної функції попиту і пропозиції.....	256
4.8. Оцінювання стану кон'юнктури товарного ринку з використанням арктангенціальної функції ціни і якості.....	266
4.9. Оцінювання стану кон'юнктури товарного ринку на основі інтегрального використання моніторингових функцій.....	274
4.10. Визначення ризику оцінки кон'юнктури вітчизняного ринку асинхронних електродвигунів.....	289
Розділ 5. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА АНТИКРИЗОВОГО МЕХАНІЗМУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	303
5.1. Дослідження інноваційної діяльності машинобудівних підприємств Харківського регіону.....	303
5.2. Розробка концептуальних положень моніторингу інноваційної діяльності на основі збалансованої системи показників.....	323
5.3. Концептуальні положення змістовно-структурного підходу до моніторингу інноваційної діяльності на машинобудівному підприємстві.....	347
5.4. Механізм оперативного реагування на результати моніторингу інноваційної діяльності: інтерпретація результатів моніторингового спостереження.....	376
5.5. Моніторинг термінів виконання інноваційного проекту з використанням інтерполяційного поліному Лагранжа.....	384
Розділ 6. ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ - ОСНОВА АНТИКРИЗОВОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	304
6.1. Конкуренція, конкурентоспроможність та конкурентна перевага як економічні категорії.....	394
6.2. Аналіз існуючих методів оцінки та формування конкурентних переваг машинобудівного підприємства.....	414
6.3. Розвиток методів оцінки і аналізу конкурентних переваг машинобудівних підприємств.....	436
6.3.1. Дослідження кон'юнктури українського ринку побутових насосів.....	436

6.3.2. Методичні положення по оцінці та ранжуванню конкурентних переваг машинобудівних підприємств.....	452
6.3.3. Вдосконалення методів аналізу результатів оцінки конкурентних переваг машинобудівних підприємств.....	464
6.4. ФОРМУВЛІННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ЗАСАДАХ БЕНЧМАРКІНГУ.....	476
6.4.1. Бенчмаркінг як інструмент підвищення конкурентоспроможності машинобудівних підприємств.....	476
6.4.2. Розробка та обґрунтування конкурентно-синергетичної концепції бенчмаркінгу.....	493
6.4.3. Визначення міри готовності підприємства до проведення конкурентно-синергетичного бенчмаркінгу з вибраним бенчмаркінг-партнером.....	504
6.4.4. Обґрунтування видів і можливостей виникнення синергетичного ефекту при проведенні конкурентно-синергетичного бенчмаркінгу.....	521
Розділ 7. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ АНТИКРИЗОВИХ ЗАХОДІВ ПО СТАБІЛІЗАЦІЇ РОБОТИ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА..	535
7.1. Антикризовий аналіз фінансово-економічних показників роботи ДП ХМЗ «ФЕД» з використанням традиційних підходів.....	535
7.2. Формування комплексної системи напрямків та заходів антикризового механізму сталого розвитку промислового підприємства.....	555
7.3. Експертно-кластерний механізм адаптації антикризових заходів стабілізації та стійкого розвитку до умов машинобудівного підприємства.....	578
7.4. Практика використання антикризового механізму стабілізації та стійкого розвитку на ДП ХМЗ «ФЕД».....	601
ВИСНОВКИ.....	611
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	617
ДОДАТКИ.....	643

CONTENTS

PREFACE	11
Part 1. CURRENT STATE AND PROSPECTS OF THEORETICAL AND METHODOLOGICAL DEVELOPMENT BASES OF CRISIS MANAGEMENT	14
1.1. Theoretical and methodological basis of the definitions of "crisis", "reorganization" and "restructuring".....	14
1.2. The current state of mechanical engineering in Ukraine and Kharkiv region.....	34
1.3. The study of market problems and prospects of the competitive advantages development of the Ukrainian economy and mechanical engineering.....	55
1.4. The Analysis of existing assessing methods of crisis mechanical engineering companies and conceptual approaches to their sanation and restructuring.....	67
PART 2. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASIS OF ECONOMIC MONITORING OF MECHANICAL ENGINEERING COMPANY	85
2.1. Monitoring as an economic category.....	85
2.2. Place and monitoring role of innovation in increasing the effectiveness of machine-building enterprises.....	104
2.3. Investigation of Ukrainian and foreign practice of industrial enterprises monitoring.....	117
Part 3. DEVELOPMENT OF ANALYSIS METHODS AND FORECASTING THE CRISIS OF MECHANICAL ENGINEERING COMPANY	134
3.1. Investigation of actual condition of the factors leading to the crisis on the enterprises of Kharkiv region.....	134
3.2. Development of methodological basis of crisis monitoring of financial and economic indicators of industrial enterprises.....	151
3.3. Diagnostics of crisis tendencies in machine-building enterprises with author's approach.....	167
PART 4. DISTRIBUTION OF CRISIS MONITORING METHODS FOR EVALUATION OF MARKET CONDITIONS	177
4.1. State of the market as an economic category of sustainable economic growth enterprise.....	177
4.2. The Analysis of existing methods of conditions commodity market research.....	194
4.3. Marketing analysis of induction motors in the market conditions.....	207

4.4. Classification and formation system indicators of market conditions of induction motors.....	221
4.5. Block-expert approach to the formation of system indicators of market conditions of industrial enterprises (i.e. induction motors).....	228
4.6. Conceptual and methodological approaches to monitoring the situation of the commodity market of industrial enterprises.....	249
4.7. Evaluation of conditions market with using tangential function (supply and demand).....	256
4.8. Evaluation of conditions market with using arctangent function (price and quality).....	266
4.9. Evaluation of the commodity market conditions based on the integral use of monitoring functions.....	274
4.10. Determination of risk assessment of the domestic market conjunction of induction motors.....	289
Part 5. INNOVATIVE ACTIVITY AS PART OF CRISIS MANAGEMENT OF SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH OF COMPANY.....	303
5.1. Research of innovation activity of machine-building enterprises of Kharkiv region.....	303
5.2. Development of conceptual provisions for monitoring innovation activity based on balanced scorecard.....	323
5.3. The concept provisions of content-structured approach to monitoring of innovation activity in the machine-building enterprises.....	347
5.4. The mechanism of rapid response to monitoring results of innovative activities: interpretation of monitoring.....	376
5.5. Monitoring terms of implementation of innovative project using the interpolation polynomial of Lagrange.....	384
Part 6. FORMATION OF COMPETITIVE ADVANTAGE AND CRISIS MANAGEMENT OF ENTERPRISE.....	394
6.1. Competition, competitiveness and competitive advantage as an economic categories.....	394
6.2. The Analysis of existing methods of evaluating and creating competitive advantage of machine-building enterprise.....	414
6.3. Development of methods for assessing and analyzing the competitive advantages of machine-building enterprises.....	436
6.3.1. <i>The research of conjuncture of the Ukrainian market of household pumps.....</i>	436
6.3.2. <i>Methodical position for assessing and ranking the competitive advantages of machine-building enterprises.....</i>	452
6.3.3. <i>Analysis methods improvement of competitive advantages evaluation of machine-building enterprises.....</i>	464
6.4. Forming of competitive advantages of machine-building company on	476

the basis of benchmarking.....!	476
6.4.1. <i>Benchmarking as a tool of increasing competitiveness of machine-building enterprises</i>	476
6.4.2. <i>Development and justification of competitive-synergy concept of benchmarking</i>	493
6.4.3. <i>Determination of the willingness of the company for holding of competitive-synergistic benchmarking with the selected benchmarking partner</i>	504
6.4.4. <i>Justification of species and the possibilities of appearance of synergetic effect in conducting competitive-synergistic benchmarking ...</i>	521
Part 7. FORMATION OF CRISIS MANAGEMENT SYSTEM TO STABILIZE INDUSTRIAL ENTERPRISE	535
7.1. The Analysis of financial and economic indicators of the State Enterprise Kharkov Machinery Plant «FED» using traditional approaches of crisis management.....	535
7.2. Formation of the complex system of directions and activities of sustainable economic growth of industrial enterprise in the approaches of crisis management.....	555
7.3. Expert-cluster mechanism of adaptation of crisis management and sustainable economic growth of mechanical engineering enterprise	578
7.4. Case study using of crisis management and sustainable economic growth on the State Enterprise Kharkov Machinery Plant «FED».....	601
SUMMARY	611
LIST OF REFERENCES	617
APPENDICES	643